

DATA CIRKEL VÅREN 2023

Med hjärta och hjärna för datafrågor!

Ledare: Birger Höglund och Sten Halvarsson

Gratisprogram (PC för Alla nr1 sid 62)

Film & serier

www.cineasterna.com via biblioteket

www.viddla.se

www.svtplay.se

www.tv4play.se

www.plex.tv

www.youtube.com

www.pluto.tv

Musik

www.spotify.se Spotify Free

Ljudböcker & e-böcker

www.surftips.se/biblio via biblioteket

Säkerhetspaket

www.avira.com

Office-paket

<https://sv.libreoffice.org/>

Molntjänster

www.mega.io

Bildbehandling

www.gimp.org

Videoredigering

<https://www.blackmagicdesign.com/products/davinciresolve>

PDF-redigering

www.ashampoo.com/sv-se/pdf-free

Illustration

www.inkscape.org

Layout

www.scribus.net

Bli säker på nätet

Min tolkning av digitalt seminarium av Karl Emil Nikka den 17 februari 2023

Webbhandel

Hänglås = säker anslutning betyder att förbindelsen är krypterad och inte går att lyssna av. Men det betyder inte att webbplatsen är säker i sig själv.

Butikens äkthet Kolla huvud-domännamn. Falska webbplatser kan se exakt ut som den äkta men är till för att stjäla inloggningsuppgifter, kortnummer, personliga uppgifter. Enda sättet att avslöja en falsk webbsida är att kontrollera huvud-domännamnet. Klicka aldrig på länkar i epost eller Facebook. Surfa för att hitta rätt webbsida men ta aldrig Annonser markerade webbsidor. Äkta webbsidor hamnar högst upp men de falska betalar för att komma ännu högre upp. Det bästa vore att slippa Annonser markerade webbsidor vid sökning. Det går med DuckDuckGo (3 streck>Alla inställningar>Annonser Av) som dessutom inte samlar på sig sökhistorik i samma utsträckning som andra.

Butikens seriositet Kontrollera att det finns kontaktinformation epost och telefon. Att det finns Organisationsnummer. Att den är Certifierad. Måste tyvärr också kontrollera att Certifieringen är äkta. Vissa webbhandlare kallade Marknadsplatser sköter betalning men länkar vidare till 3dje part för leverans av varan. Då gäller det att 3dje part är seriös.

Kortuppgifter Använd ett separat kort för webbhandel. Debitkort med begränsad summa. Undvik spara kortnummer på webbplatsen. Går att stänga av utlandsköp.

Cookies Neka alla. Inget farligt men integritetskränkande. Vissa cookies måste finnas som t.ex. för den beställningslista man skapar.

Lösenord

Unika – svåra – långa – opersonliga

Epost viktigast att skydda därför att det går att återställa=skapa nya lösenord till allt annat via epost.

Inte läckta Gå regelbundet in på <https://haveibeenpwned.com/> för att se om egen epostadress finns med där. I så fall byt genast lösenord. Går att få automat övervakning.

Långa 6 tecken kan knäckas på 20s med datorkraft.

Hur komma ihåg

Anteckningar enkelt och går bara att komma åt vid inbrott. Kan vara en risk för äldre med hemhjälp.

Låta webbläsaren lagra är bekvämt men inte säkert vid virusangrepp.

Lösenordsvalv t.ex. Bitwarden anses som ett bekvämt och bra alternativ.

Digital delaktighet

<https://digidel.se/>

Genomgång av dokumenten

Digital-delaktighet-SPF-230302.pdf och SPF Webbinarium Bråviken.pdf

Lösenord på webbläsare

Det går att spara lösenord i webbläsaren för att det ska fort och enkelt att koppla upp sig. Så här kan man se vilka lösenord som blivit sparade.

Chrome: 3 prickar > Inställningar > Lösenordshantering

Edge: 3 prickar > Inställningar > Lösenord

Detta är en säkerhetsrisk. Den som lånar din mobil eller dator kan enkelt kolla upp vilka lösenord du har. Därför undvik spara lösenord på webbläsaren.

Windows Felsökning

Windows 10

Inställningar > Uppdatering och säkerhet > Felsök > Fråga mig innan felsökaren körs > Ytterligare felsökare > Välj Kör

Windows 11

Inställningar > System > Felsök > Fråga mig innan du kör > Andra felsökningar > Välj Kör

Reparera program i Windows

Windows 11 > Inställningar > 3 streck > Appar > Installerade appar > 3 prickar > Avancerade alternativ > Återställ - Reparera

Chat GPT

I slutet av november 2022 lanserades Chat GPT. Det är en chattrobot som med hjälp av artificiell intelligens kan svara på frågor. Du får bäst resultat om du skriver på engelska, men det går även att använda svenska – något du kan se i [den här artikeln](#), där PC för Alla testar Chat GPT.

Screen Rec

Kan spela in det som händer på skärmen med ljud.

Google Earth Pro

Google Maps

Street View. Flytta gul gubbe längst ner till höger till blåmarkerad väg. För att ändra riktning, köra framåt eller bakåt använd tangenterna A, S, D och W. För att se tidigare inspelningar av samma vägsträcka tryck 'Se fler datum' högst upp till vänster och sedan välj i listan längst ner.

Välj karttyp klicka längst ner till vänster Karta, Satelit, Teräng, Trafik m.m.

Se var du varit. Klicka 3 streck högst upp till vänster. Välj Din tidslinje. Kan behöva logga in.

Se var du är klicka på ring längst ner till höger
Klicka högst upp för att hitta Restauranger, Hotell, Museer m.m.